

LÄHEMAD ÜRITUSED

Kolmapäeval, 2. aprillil kell 12.00 – ESAS seltsipäeval spordimuuseumis on kohtumine Tartu veemotoklubi eestvedaja **Üllar Põvvatiga** ja eelmisel aastal kahes paadiklassis maailmameistriks tulnud **Jüri Jõuluga**.

Kolmapäevast, 2. aprillist on Eesti Spordimuuseumi näitustesarja **Pilk varakambrisse** 10. väljapanek „Vaseaeg” **auhinnalaua**l vaadata muuseumi keldrigaleriis

Kolmapäeval, 9. aprillil kell 12.00 – räägib **Hando Kruuv** Eesti spordimuuseumis oma konstrueeritud „põrgumasinast“ ja teistest põnevatest spordiga seotud eluseikadest.

Teisipäeval, 15. aprillil kell 17.00 – **ESAS Tallinna osakonna õhtu** TLÜ raamatukogu kohvikus (Rävala pst 10), kus on kindlasti ka huvitav ettekanne.

Kolmapäeval, 7. mail kell 11.00 – Eesti Spordimuuseumis **ESAS täiskogu koosolek**, kus kavas ülevaade seltsi tegevusest ja eelmise aasta finantsaruande kinnitamine ning kohalalgatatud küsimused.

Kell 12.30 – **koolituspäev**, kus **Helmut Valgmaa** annab ülevaate kehakultuuri oskuskeele arenguloost ja tänase päeva olukorrast, tutvustab oma hiljuti ilmunud raamatut „Jalgpall. Sulgpall. Tennis. Võimlemine. Seletus- ja neljakeelne tõlkesõnastik.“ ning arendab diskussiooni sporditerminoloogia teemal.

Reedel, 9. mail – Eesti Spordimuuseumi näitusesaalis avatakse Tartus toimuvate XXX SELL'i mängude puhul väljapanek **Eesti üliõpilasspordi arengust läbi aegade**.

Teisipäeval, 20. mail kell 17.00 – ESAS Tallinna osakonna õhtu TLÜ raamatukogu kohvikus, kuhu on oodata põnevad esinejad.

Kolmapäeval, 4. juunil kell 12.00 – ESAS seltsipäeval Eesti Spordimuuseumis saab kindlasti kuulda huvitavat meenutust.

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni ESAS ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda. Täpsemad infot ürituste kohta saab ESMi kodulehelt – www.spordimuuseum.ee/eesti--spordiajaloo-selts

KROONIKA

AVATUD USTE PÄEV SPORDIMUUSEUMIS

Uue aasta esimene laupäev oli spordimuuseumis rahvarohke, kuna avatud uste päeva puhul sai täiesti piletivabalt liikuda kogu majas, tutvuda põnevate eksponaatidega ja tunda ennast kogu perega hästi.

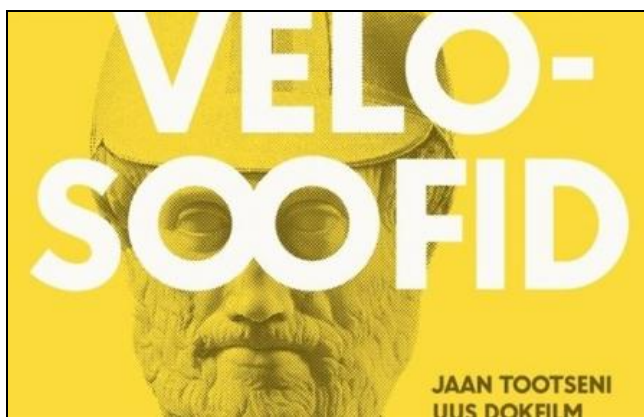
Muuseumi ajaloolises keldris oli avatud väike mängutuba, kus lapsed said ennast proovile panna osavusmängudes, meisterdada ja muudki toredat teha.

Keskpäeval toimus esimese korruse saalis värske ajakirja "Sport ja Muuseum" kolmanda numbri esmaesitlus. Tegemist on spordimuuseumi juubeliaastale pühendatud erinumbriga ning kohapeal sai seda ka soodsamalt soetada ja muidugi on see edaspidigi müügil muuseumi poes.

Seejärel sai samas näha kahte kvaliteetset jalgrattalühifilmi. Jaan Tootseni värske lühifilmi "Velosoofid" eel nägi ka Tallinn *Bicycle Week* konkursi Velofilm 2013 võidutööd – Sulev Eesmaa meeleolukat lühifilmi "Aeg puhkuseks". Lisaks said jalgrattahuvilised kohapeal näha spetsiaalselt muuseumi kogudest välja toodud Rein Taaramäe esimest võistlus-

jalggratast ning tema 2012. aasta prantsuse velotuuri 8. ja 9. etapil kantud parima noorratturi valget särki. Kahel huviliste grupil avanes haruldane võimalus ise piiluda muuseumi salapärase fondiruumide sisse, kus oli näha hulgaliselt museaale, mida igapäevaselt vaatamiseks väljas ei ole.

Lisaks sai kohapeal soodsalt soetada värskeid muuseumimeeneid ja harivaid spordiajaloolisi trükiseid.

JAANUARIKUU SELTSIPÄEV

Aasta esimesel seltsipäeval 8. jaanuaril oli spordimuuseumis rahva (vt foto) ees TÜ Eesti geenivaramu vanemteadur Krista Fischer, kes meenutas, kuidas teadlastetiimil õnnestus tõestada Andrus Veerpalu dopingusüüdistuse põhjendamatust.

Fischeri ettekanne tegi üsna üheselt selgeks, milles peitus kasvuhormooni analüüsi kaheldavus ja tõsiseltvõetavus. Vahel oli teaduslike mõistetega keeruline sammu pidada, ent nagu Krista Fischer tabavalt selgitas, sama murega sattusid silmitsi ka rahvusvahelise spordiarbitraaži juristiharidusega liikmed. Aastaid üht valdkonda uurinud teadlane ei suudagi teinekord eri ühendite organismis eristamist lihtinimesele arusaadavaks teha.

Töö käigus selgus, et statistiku jaoks polnudki teema iseenesest kuigi keeruline, kuid komplitseeritum oli koostöö teiste valdkondade esindajatega. igapäevaelus akadeemilises seltskonnas töötav Krista Fischer pidi nüüd sõnastama asju nii, et need oleksid arusaadavad ka kaitsameeskonna ülejäänud liikmetele ja ka spordiarbitraažile. Keeruliste asjade lihtsalt seletamine tuli aga Krista Fischeril ka kohtumisel kenasti välja.

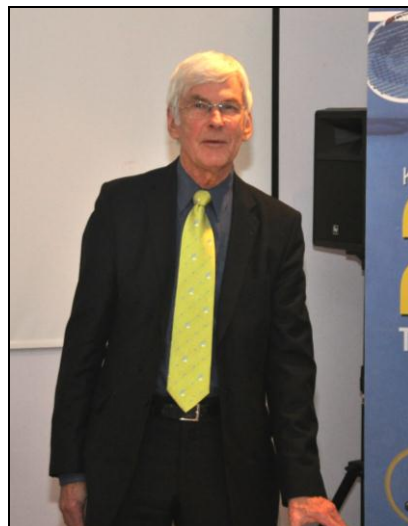
Üle tunni kestnud loengu jooksul vastasid nii Krista Fischer kui ka teine Veerpalu meeskonda kuulunud teadlane Anton Terasmaa (vt foto) kuulajate küsimustele. Kõige rohkem tekitas poleemikat lihtne küsimus: mida oleks kasvuhormoon õigupoolest Veerpalule andnud? Mis on ta kasutegur?

Saalis viibijad said selgituse: analüüs on praeguses staadiumis ebatäpne, põhineb kummalistel näitudel, on välja töötatud kaheldavatel alustel ja peale kõige muu suletud enamiku teadlaste ees, kes ei tööta rahvusvahelise antidopinguagentuuri heaks. Krista Fischer tõi esile, et mõnigi „sõltumatu” dopinguprotseduure korral-

dav ja üle vaatav ametnik on seotud WADA-ga. Kokkuvõtteks teadlased tõdesid, et dopingusüüdistuse puhul lasub FISil kohustus tõestada, et dopingut on tarvitatud. Seda tuleb teha läbi teaduslikult põhjendatud testi. Kuna WADA kasvuhormooni test seda aga pole, siis polnud alust ka arvata, et Andrus Veerpalu tarvitas dopingut.

Kohtumise järel tutvustas Aarand Roos (vt foto) oma uurimistööde kogumikku "Areenilt arhiivi", mis ilmus jõulude eel Eesti Spordiajaloo Seltsi ja Eesti Spordimuuseumi Toimetiste sarja 10. numbri all. Ligi kaheksajal leheküljel on käsitletud teemasid "Kalevipoeg, spordimees", "Venemaa eestlaste sport", "Jooksu-Jüriga ookeanist ookeanini", "Jalgrataste salapärase surm", "Teiseks koduks võrkpalliplats" ja „Olümpiapäasmeks Eesti pass”. Ladusalt kirjutatud ja kenasti illustreeritud väljaannet saab endale muretseda spordimuuseumi poest.

ESIALGU OMAVAHEL

Viive Reesar

21. jaanuaril kogunes TLÜ raamatukogu kohviku saali 26 seltsi Tallinna osakonna liiget uue aasta esimesele seltsiõhtule. Õhtu sisustasid omad mehed Rein Järva, Uno Aava ja Aarand Roos.

Rein Järva andis ülevaate 7.–8. detsembril Dorpati konverentsikeskuses Tartus toimunud Eesti Spordimuuseumi juubeliaasta lõpetanud konverentsist. Osalejaid oli 9 riigist. Ettekannetega astusid üles kaugemad külalised USA-st, Hiinast, naaberriikidest ja ka Eesti teadurid. Tutvustati spordimuuseumide tegevust maailmas, rõhutati spordipärandi säilitamise ja mõtestamise üha kasvavat rolli tänapäeva ühiskonnas. Emotsionaalselt meenutas nõukogude-aegset muuseumisüsteemi ja muuseumis töötamise aega 1967. aastast muuseumis töötav Aime Pärnakivi. Konverentsi külastas üle 100 huvilise.

Uno Aava tutvustas oma äsja ilmunud raamatut „Elu- ja ralliradadel”. Ta rääkis, et materjali raamatu koostamiseks oli palju. Tuli teha kriitiline valik. Muidu oleks raamat saanud oluliselt mahukam. Raamatu tiraaž oli 500 eksemplari. Huvi raamatu vastu on olnud piisav, sest müügikohtades on saadaval vaid üksikud eksemplarid. Samal õhtul andis Uno ühe raamatu oma endise hea sõbra Gunnar Holmi abikaasale Monikale.

Aarand Roos tutvustas oma uurimistööde kogumikku "Areenilt arhiivi". Viljakat uurijat on mõjutanud Eestist eemal elatud aastad. Sellest ka huvi uurida spordielu selles ajavahemikus.

Seltsiõhtu lõppes Heldur Tuulemäe koostatud viktoriiniga. Nutikamad olid Rein Järva, Erlend Teemägi, Aarand Roos, Viive Reesar laudkonnast nr 1.

GRANIIDIST KAHEKORDNE MAAILMAMEISTER

2. veebruaril avati Tartus, Tamme staadioni maadlusaali ees olevas vestibüülis kahekordse maailmameistri August Englase büst, mille on graniiti raiunud skulptor Ernst Kirs 1955. aastal. Eesti Kunstimuuseumi kogudest pärinev büst oli kolm aastat tagasi eksponeeritud spordimuuseumis August Englase personaalnäitusel ja nüüd leidis omale püsivama asupaiga. Kõrval seinal on neli spordimuuseumis koostatud August Englase elu- ja sporditeed kajastavat stendi. Maadlusaali suunduvaid maadlejaid oma kivise pilguga jälgiva graniit-Augusti avamisel oli kohal ka nüüd juba 90ndat aastaringi alustanud maadluskorüfee ise.

Tamme staadioni maadlusaali esine, kus skulptuuri avamisele kogunenute keskel on kivist Englase ees luust ja lihas kahekordne maailmameister

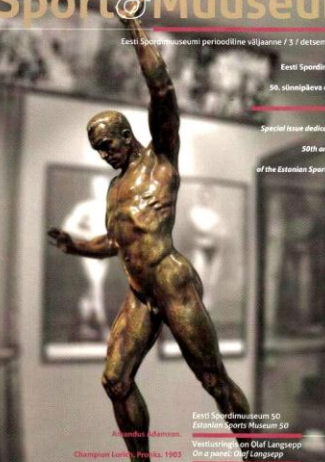
EESTI OLÜMPIAKOONDISE RIIETUS NÄITUSEL

Otepää Talispordimuuseumis sai veebruaris-märtsis tutvuda kõige värskema olümpiariietusega. Rõivakollektsioon on loodud Montoni poolt Sotši 2014. aasta taliolümpiamängude tarbeks. See firma on ühtlasi olnud Eesti Olümpiakomitee ametlikuks sponsoriks juba alates 2004. aastast. Selle aja jooksul on Monton disaininud paraad- ja vabaajarõivaid nii Ateenas, Torinos, Pekingis, Vancouveris kui ka Londonis võistlemas käinud Eesti olümpiasportlastele.

Daimar Lell

Contra ajalooline poeem “Sport ja muuseum” on spordimuuseumi 50. aastapäevale pühendatud eksklusiivne pisitrükis, mis valmis juubeliaasta (2013) lõpetuseks ning loomulikult on selles eht-contralikus luulevormis juttu nii spordist kui muuseumist, aga ka ajast, asjadest ning inimestest laiemalt. Piiratud koguses poeem on saadaval ainult spordimuuseumi poes.

Sport & Muuseum

Eesti Sportimuuseumi perioodiline väljaanne 1 / 31. detsember 2013

Eesti Sportimuuseum
50. sünnipäeva nime number

Special issue dedicated to the
50th anniversary
of the Estonian Sports Museum

Eesti Sportimuuseum 50
Estonian Sports Museum 50

Arvamusüritused
Chengwei Lu'shin. Pro-Nis, 1902

Vestlusringid on Olaf Langsepp
On a panel: Olaf Langsepp

Foto kuulev Nils Spidilajaloes
Answering role of photography in sports history

ILMUS EESTI SPORDI AASTARAAMAT 2013

6

Esitluse avas kultuuriminister Urve Tiidus (vasakult), aastaraamatut tutvustas asekantsler Tõnu Seil, oma kommentaari lisasid EOK asepresident Toomas Tõnise ja ESAS aseesimees Rein Järva

KOHTUMINE I TARTU MARATONI KIIREIMA NAISEGA

5. veebruaril oli küll esialgu kavas kohtuda hiljuti oma mälestusteraamatu ilmutanud Uno Aavaga, kuid paraku vedas tervis teda alt. Nii oli spordimuuseumis kuulajate ees hoopis esimese Tartu Maratoni parim naissuusataja Helle Ritsing-Tallo (vt fotol), kes meenutas toonaseid aegu ning vaatas tagasi oma suusaspordikarjäärile, mille jooksul õnnestus ajavahemikul 1958–1964 võita Eesti meistrivõistlustel individuaalselt 6 kulda ja 3 hõbedat ning teatesõidus 7 kulda. Kõik need saavutused jäävad poolesaja aasta taha, koolipõlve. Siis sai Emajõe kallastel kasvanud ja ülikooli kehakultuuriteaduskonna lõpetanud Eesti tipp-suusatajast Otepääl suusatreener ja tuli üha rohkem aega pühendada õpilastele ja oma suusakarjäär jäi tahaplaanile.

Pikemalt tuli juttu ajaloolisest suusamatkast Tartust Otepääle. Väikese tüdrukuna vendade eeskujul mitmetes treeningutes (ujumine, aerutamine) käinud Helle oli teismelisena silma jäänud suusatreenerile Herbert Abelile, kellel kindlasti oli määrav osa, et suusatamisest saigi kiindumus. Tollal sõideti treeninguil üsna pikki vahemaid. Autovaesel ajastul oli üsnagi tavaline, et suusutati lumistel maanteeeservadel. Midagi erilist ei osanud juba Eesti meistrivõistlustelt medaleid võitnud neiu oodata ka 1960. aasta 16. jaanuari kargel talvapäeval peetud suusamatkast. Loomulikult ei aimanud siis alles keskkooli abiturient ega kindlasti ka keegi teine, et sellest 54 talve tagusest

pikast suusasõidust kasvab välja maailmas tuntud Tartu suusamaraton, kui ta oma puusuuskadega esimesena Käärikule jõudis.

Mehed startisid keset Tartut Emajõe jäält, kuid naised sõidutati peale matka pidulikku avamist bussiga Põlva teeristi lähedase Valge kõrtsi juurde. Helle Tallo meenutas, et sellel ilusal külmal talvepäeval kulges tee põhiliselt reejäljese maantee serva pidi Otepää suunas, edasi üle Pühajärve Käärikule. Ta rühkis kohe teistest ette ja kui kohale jõudis, polnud teisi veel nähagi. Sõit kulges peatumata, alles hiljem kuulis ta, et Tükil oli olnud ka teejoomise võimalus. Temale siiski piisas Herbert Abel “dopingust”, nimelt oli kogenud treener oma tüdrukutele enne starti suhkruvett jootnud.

Veidi hiljem jõudsid 45 km pikkuse matka sihtpunkti Käärikule Agnes Adamson-Levandi ja teised suusatüdrukud. Kulus veel minuteid enne, kui jõudis pärale esimene võistlejate nimekirjas olnud mees, Rein Tikk, kel kulus Tartust Käärikule 55 km suusatamiseks 3.27.10. Naiste aegu tollal ei fikseeritud.

Oma nime maratoniajalukku jäädvustanud Tallo on suusatanud paarikümnel maratonil. Sportlik vaim elab nüüd küll treeneritööst kõrvale tõmbunud, kuid oma elu spordiga sidunud väarikasse ikka jõudnud daamis endiselt edasi. Spordihoone administraatoritöö kõrvalt jätkub tal energiat Otepääl liikumisüritusi korraldada ja Tehvandil suurtel suusavõistlustel kohtunikuna tegutseda. Ta on selle talve matkasarja „Otepää liigub“ eestvedajaid.

EESTI SPORDIAJALOO KOOSTAMISE ESIMESED SAMMUD

5. veebruari seltsipäeva järel jäid saali istuma ESAS juhatus ja spordimuuseumi juhtkond, et kuulata Eesti spordiajaloo koostamise esimestest sammudest Sven Kolgalt, kes on Eesti Kultuuriministeeriumi poolt valitud projekti vedama.

*Pildil (vasakult)
Sven Kolga,
Juhan Maidlo,
Rein Järva,
Daimar Lell ja
Siim Randoja.*

TALISPORDIMUUSEUMI SÜNNIPÄEV

Tartus oma maratonimeenutustega käinud Helle Tallo oli 9. veebruaril sama teemaga Otepää Talispordimuuseumis, kus näha sai ka videomeenutust esimesest Tartu maratonist. Põhjuse selleks andis talispordimuuseumi kolmas sünnipäev. Kohtumise järel mindi ühisele matkale marsruudil Tehvandi staadion-Hobustemägi, mis oli Otepää matkasarja uue hooaja esimene matk.

POOL SAJANDIT ANTS ANTSONI OLÜMPIAVÕIDUST

Täpselt sellel päeval, 6. veebruaril, kui Ants Antsoni kuldmedalivõidust kiiruisutamise 1500 meetri distantsil 1964. aasta Innsbruckis taliolümpiamängudel möödus 50 aastat, avati Otepää Talispordimuuseumis sellele sündmusele pühendatud näitus. Oli ju Ants Antson esimene eestlane, kes taliolümpiaavõitjaks tuli ja see seab ta meie spordiajaloos erilisele kohale. Näitusel on seda püütud edasi anda spordimuuseumi käsutuses olevate eksponaatidega, millest kahtlemata kõige huvipakkuvamad on teda olümpiaavõidule kandnud kiiruisud. Vaadata on ka 1964. aasta EM-võistluste kuldmedal, olümpiamälestusmedalid Innsbruckist ja Grenoble'ist ning skulptor Aleksander Kaasiku taies – Ants Antsoni pronksist peaportree. Ka saab näha pisikest videovalikut Ants Antsonist.

*Spordimuuseumi
direktor
Daimar Lell
avamas näitust*

EESTI POLITSEI SPORT LÄBI AJALOO

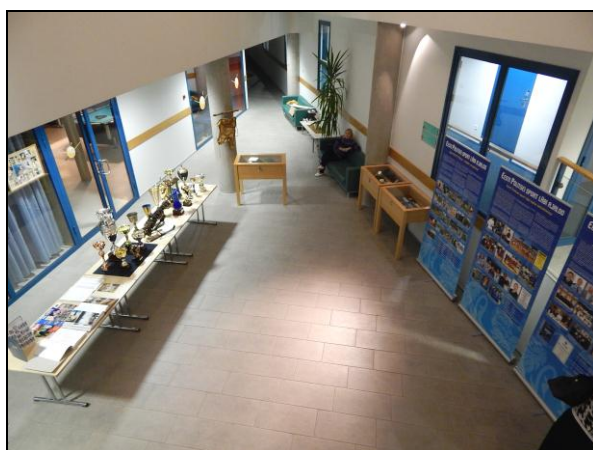
Sellise nimega Eesti Spordimuuseumi koostatud näitus ilmestas Eesti Politsei Spordiliidu 10. sünnipäeva tähistamist 7. veebruaril Kuressaares, Rütli spaahotellis.

*Spordimuuseumi
töötajad
Helve Parmas
ja Rita Mägi
näitust üles
seadmas*

Üritus algas politseispordist koostamisel oleva ajalooramatu kava tutvustamisega. Vahetult pärast raamatuesitlust lõikasid politsei- ja piirivalveameti peadirektor Elmar Vaher ja Eesti Politsei Spordiliidu president Kalle Laanet läbi lindi, millega avati politseispordi ajalugu tutvustav näitus hotelli fuajees. Lõpuks tunnustati parimaid politseisportlasi.

Lisaks põhjalikule ülevaatele Eesti politsei spordi ajaloost saab näitusel näha unikaalset väljapanekut spordivarustusest, võidetud auhindadest ja muust põnevast. Põhjaliku ülevaatenäitusega sai paar nädalat tutvuda Kuressaares, misjärel hakkas see rändama mööda politseiprefektuure.

TALIOLÜMPIANÄITUS RAHVUSRAAMATUKOGUS

Siim Randoja

Rahvusraamatukogu tervitas algavaid taliolümpiamänge Sotšis väljapanekuga “Taliolümpia – 90 aastat esimestest mängudest”. Olümpianäitus algas fuajees ning jätkus viiendal ja seitsmendal korrusel. Rahvusraamatukogu kogudest olid näitusel olümpiateemalised raamatud, lisaks oli eksponeeritud

Eesti Panga olümpiamünte, Eesti Posti olümpiamarke, Montoni Torino, Vancouveri ja Sotši taliolümpia rõivakollektsioone.

Eesti Spordimuuseum andis näitusele Lillehammeri, Nagano ja Albertville'i taliolümpia rõivaid, Eesti sportlaste isiklikke esemeid nagu Jaak Mae jope, Eveli Saue suusamüts ja rinnanumber. Kohal olid ka maskotid – Lillehammeri Hakon ja Kristin ning Torino jääkuubikud Gliz ja Neve.

Viiendal korrusel sai vaadata Eesti Olümpiakomiteelt saadud olümpialiikumist tutvustavaid filme ja jälgida Sotši olümpiamängude ülekandeid. Samas oli lehitsemiseks ja lugemiseks valik hoiuraamatukogust toodud olümpiaaraamatuid, mida külastaja võis soovi korral kaasa võtta. Seitsmendal korrusel tutvustati rahvusraamatukogus leiduvate trükiste põhjal kunagist taliolümpialinna Innsbrucki ning teisi suusakuurorte nagu Garmisch-Partenkirchen Saksamaal ja St. Moritz Šveitsis.

Koostöös Eesti Olümpiakomitee, Eesti Posti, Eesti Panga, Montoni, Eesti Spordimuuseumi ja hoiuraamatukoguga Eesti Rahvusraamatukogus sündinud näitust sai näha Sotši taliolümpiamängude perioodil.

MARTIN KUTMANI MÄLESTUSEKS

11. veebruaril Tartu Ülikooli kergejõustikuhallis toimunud Martin Kutmani II mälestusvõistluste publikul oli võimalik tutvuda ka legendaarse treeneri elutööd meenutava väljapanekuga

SÕBRAPÄEV EESTI SPORDIMUUSEUMIS

Sõbrapäeval, 14. veebruaril sai spordimuuseumis koos sõpradega meeleolukalt aega veeta. Osaleda võis sõbralikus orienteerumismängus, lahendada põnevaid ülesandeid ning võita auhindu. Koos sõbraga tulijatele oli muuseumikülastus tasuta!

HEINO LILL – MEES VEEBRUARIKUU „SUURELT PILDILT“

Rein Järva

18. veebruaril oli Tallinna osakonna seltsiõhtul külas mees, kes veebruaris oli „suurelt pildil“. Heino Lill pälvis riigi teenetemärgi pikaajase panuse eest Eesti korvpalli ja Eesti üliõpilasspordi arengusse. See oli ka parim kink tema 70ndaks juubeliks 13.veebruaril. Viis päeva hiljem oli tegus mees pingelise päevakava sisse mahutanud tunnikese ka meiega kohtumiseks. Kuulda sai meest, kes ainukesena Eestis on jätnud jälje lausa nelja riigi korvpalliajalukku. Lisaks Eestile tegutses ta kümnekond aastat nii Leedus kui ka Soomes ja paar aastat NSV Liidu naistekoondisega.

Heino Lill (fotol) meenutas sporditee algust korvpallilembeses Tartus 1950ndail, Eesti meeste korvpalli tähtaastaid 1960ndail Ilmar Kullami kasvandikuna ja hiljem 1970ndail juba enda treeneritöö algust. Siis 1980ndate vahetusel mõned aastad Eesti koondise peatreenerina. Omaette saavutus oli 1980ndail pinnale tõusta korvpalliriigi Leedu tippvõistkondade peatreenerina. Sealt ka Leedu teenelise treeneri nimetus. Tulemusliku töö tulemusena ka tõus NSV Liidu naistekoondise assistenttreeneriks. Ajalooratta keerates 1990ndate algul vajas järjest kõrgemat lendu ihkav Soome korvpall Eesti treenerite abi. Ühena esimestest oli ülelahemaal Heino Lill. Kuopio ja Karkkila olid sealsed tugikohad. Uue sajandi algul jätkus teeneka treeneri tööjärg uuesti sünnimaal. Teiseks koduks sai TTÜ spordihoone ja igapäevatööks tehnikaülikooli spordiklubi juhataja amet. See on olnud huvitav ja pingeline töökoorem, mille peaesmärgiks tudengispordi edendamine. Põhitöö kõrvalt hoolekandmine TTÜ korvpallimeeskonna arengu eest.

TTÜ meeskonna õhtusele mängule nooruslik mees meie juurest tõttaski.

VEEMOTOSPORT EMAJÕELINNAS

19. veebruaril avati spordimuuseumi I korrusel sarja “Gaas põhja!” teine näitus "Veemotosport Emajõelinnas".

Näituse avamisele kogunenud mitme põlvkonna veemootorisportlased

Mootorisportiaustajate rõõmuks saab Eesti Spordimuuseumi ja Tartu Kalevi Veemotoklubi koostöös valminud esinduslikul näitusel näha hulgaliselt maailmatasemel tipptehnikat, pilkupüüdvaid paate, maailmameistri karikat, uhkeid trofeesid ja palju muud põnevat. Tartu Kalevi Veemotoklubi on Eesti edukaimaid veemotoklubisid, mille sportlased tõid ainuüksi 2013. aastal treener Üllar Põvvati eestvedamisel võistlustelt kokku kolm maailmameistritiitlit, ühe Euroopa meistritiitli ja kuus erinevat värvi tiitlivõistluste medalit.

Millise masinaga võideti maailmameistritiitel? Mida kujutab endast veemotomeeste võistlusvarustus? Milline näeb välja Hando Kruuvi „põrgumasin“? Mida kujutavad endast maailmarekordi sertifikaadid? Kõike seda ja palju muud saab oma silmaga kaeda spordimuuseumis kuni 19. aprillini.

Georg Vanamöldri konstrueeritud skauter ja Hando Kruuvi „põrgumasin“

Vaateid näitusesaali

SPORDIMÄLUMÄNG *Siim Randoja*

Spordimuuseumi korraldatud Eesti spordikilva karikasarja etapp, ühtlasi ka Eesti Spordimuuseumi mälumänguaasta traditsiooniline avamäng, tõi 1. märtsil muuseumisse 26 spordimälumängurit (vt foto).

Tasavägiselt kulgenud mängus tuli esitamisele 50 küsimust, kasutati diferentseeritud punktiarvestust (üksikmängija õige vastus 100 p, paaril 90 p jne.) ning Eesti meistrivõistluste arvestuses mängijatele pakuti veidi krõbedamat küsimustekomplekti. Terve mängu jooksul käis tihe rebimine kolme paari vahel, millest lõpuks tulid võitjana välja Igor Habal ja Jaan Allik 3240 punktiga, järgnesid Räli-Tõnisson 3105 ja Song-Kivimets 3060 punktiga.

VÄRSKED OLÜMPIAMULJED SOTŠIST

5. märtsil sai spordimuuseumis Eesti Spordiajaloo Seltsi seltsipäeva raames saab kuulda värskeid muljeid ning arutleda lõppenud Sotši olümpiamängude üle. Külas oli kaks olümpiamänge väisanud külalist – Viljandi spordiliidu spetsialist, Eesti 1993. aasta meister suusatamises (20 km vabatehnikas) Katrin Muring ja eelmine Viljandi linnapea ning praegune linnavolikogu liige Loit Kivistik. Mõlemad on praegugi innukad tervisesportlased ja suusasõbrad.

◀ *Loit Kivistik*
Viljandi linnapeana
(2011)

▶ *Katrin Muring*
Tartu Maratonil
(2007)

See huvi viiski nad Sotši, kuhu sõideti rongiga. Mitte sellepärast, et lennata oleks kardetud, vaid soovist praeguse Venemaa eluga pisut lähemalt tutvust teha. Rong osutus kardetust mugavamaks ja ka olümpiapaigas elamine Adleris ei tekitanud stressi. Võistluspaikadesse pääsemine läks suhteliselt normaalselt vaatamata mitmekordsele turvakontrollile. Ava- ja lõputseremooniad jäid nägemata seetõttu, et nende sealviibimise aeg sattus vahepeale. Spordialadest ei õnnestunud saada pileteid mitte igale poole, kuhu oleks soovinud, näiteks iluuisutamine. Lihtsalt hirmkalleid kohti ei saanud endale lubada ja suhteliselt vähesed odavamad piletid olid ammu otsas. Kahel korral siiski õnnestus hokit näha ja seal nähtu jättis mulje, et korraldajad läksid oma

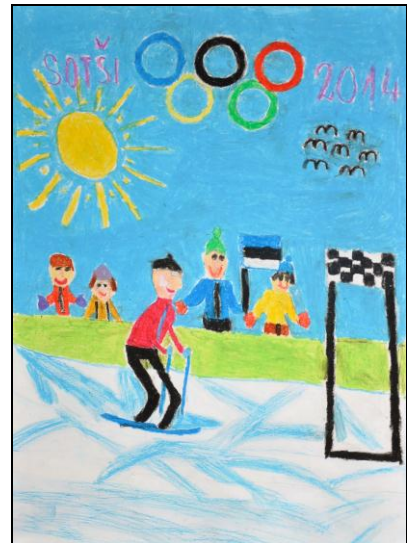
piletistrateegiaga alt – odavamad sektorid rahvast pungil, aga suurem jagu saalist tühjus. Oleks ka seal mõistlikum piletihind, siis kindlasti hokisõbralik vene publik oleks kohal olnud ja kokkuvõttes korraldajate tulu suurem. Suusatamist vaatasid nad nn rajapiletiga, kuid sealgi oli üsna rangelt piiratud, kuhu oma piletiga sai minna. Vaadati 15 km klassikasõitu, kuid kahjuks sellel olümpial eestlased positiivseid emotsioone ei pakkunud.

Kokkuvõttes jäid mulgid oma olümpiareisiga rahule ja olid seda meelt, et saadud olümpiaelamused kaaluvad üles mõne väikse ebamugavuse.

OLÜMPIAPLAKATITE JOONISTUSVÕISTLUS

*Eelkooliealiste laste I koht
Roko Astrik (Koonga lasteaed)*

*1.-3. klassi I koht Iris Tikerpuu
(Tallinna Prantsuse Lütseum)*

*4.-6. klassi I koht
Kadri Ligi (Muhu Põhikool)*

*7.-9. klassi I koht Gamithra Marga
(Tallinna Prantsuse Lütseum)*

Taliolümpiamängude tule kustumisega sai läbi ka spordimuuseumi korraldatud olümpiaplakatite joonistusvõistlus "Sotši 2014". Kokku osales konkursil lausa 570 tööd Eestist ja Lätist (osalejate hulgas oli ka Riia Eesti Kool). Kõik soovijad võisid joonistada just sellise taliolümpiateemalise plakati, nagu neile meeldis. Parimad selgitati neljas vanuserühmas: eelkooliealised lapsed, 1.-3. klass, 4.-6. klass ja 7.-9. klass. Osalejate vähesuse tõttu gümnaasiumiarvestuses paremusjärjestust ei selgitatud. Auhinnad kuuluvad iga vanuserühma kolmele paremale, kuid valik parimatest töödest jõuab ka peatselt ilmuvasse Sotši olümpiaraamatusse. Pidulik auhindade jagamise tseremoonia toimub aprillis Tartus, seega siis pärast olümpiaraamatu ilmumist.

PÜRAMIIDID OLÜMPIASAALIS

12. märtsil toimus Eesti Spordimuuseumis traditsiooniline püramiidide konkurss. Ürituse eesmärgiks oli seatud lõbusas, sportlikus ja mängulises vormis võimlemise propageerimine, võimlemise ja spordiajaloo teadvustamine õpilaste ja ka õpetajate seas ning tutvustada neile ka Eesti Spordimuuseumis tehtavat. Kuigi osalema oli oodatud klasside, koolide, treeningrühmade või lihtsalt mõttekaasluse ja sõpruse alusel kokkupandud kuueliikmelised võistkondi, jäi seekord konkurents olematuks. Tartu Katoliku kooli kõrval oli kohale tulnud ainult mõni vaatlejast õpetaja, mis siiski annab lootust, et see tore ajalooline võimlemisharrastus leiab tulevikus rohkem sõpru.

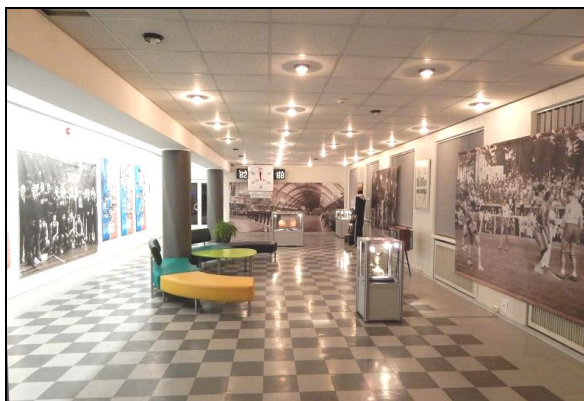
Katoliku kooli 3. klassi rühm esinemas

GIGANDID TALLINNAS

Siim Randoja

Näitus "Gigantide duell. Eesti ja USA suurheitlused korvpalliväljakutel" jõudis märtsi algul Tallinnasse telemajja (vt fotod järgmisel leheküljel).

Dr. J versus Jaak Salumets, Gregg Popovich versus Aleksei Tammiste, meenutused Suurest Võidust ja haruldased eksponaadid ootavad külastajaid telemaja fuajees. Lisaks sisulisele informatsioonile ja hulgalisele haruldasele fotomaterjalile saab näitusel näha ajaloolisi filmikaadreid, võidumängus kasutusel olnud palli, esimest korvpalli MM-i karikat, rohkelt tiitlivõistluste medaleid, kuid ka näiteks ise palliga korvi tabamises kätt proovida.

Suurematel korvpallihuvilistel on võimalik kaubandusvõrgust soetada ka näitusega samanimeline trükis.

Eesti korvpalli ajalukku on sügava jälje jätnud meie koondiste mitmed kokkupuuted korvpalli sünnimaa Ameerika Ühendriikide koondistega. Kokkupuuted said alguse vastasseisuga 1936. aasta Berliini olümpiamängudel (ameeriklaste esimene olümpiakorvpallimäng üldse) ning leidsid jätku nõukogude ajal, mil ameeriklastega võisid mitut puhku võimeid võrrelda Eesti NSV koondised.

Kaheldamatult olulisim neist mängudest toimus 1970. aasta Tallinna rahvusvahelisel korvpalliturniiril, kui Eesti meeskond sai USA üle oma esimese ja seni ainsa võidu. See vägev esitus andis tubli tõuke korvpalli populaarsuse kasvule Eestis ning andis ühtlasi tuge eestlaste rahvuslikule eneseteadvusele. Olgugi, et olümpiamängudeks valmistuvad USA korvpallurid olid Euroopasse lähetanud mitmeid noori ja äärmiselt andekaid pallureid eesotsas Julius Ervingu,

Tom McMilleni ja Paul Westphaliga, olid eestlased sel õhtul paremad! Taaskord leidis kinnitust meie meeskonna treeneri Ilmar Kullami geniaalsus, veelkord tõestas ta, et üksikute mängijate meisterlikkus jääb tervikuna toimivale võistkonnale alla. Korvpallihiiud korvpalli sünnimaalt pörkusid meie oma korvpallihiiududega, Aleksei Tammiste, Jaak Salumetsa, Jaak Lipso ja teiste vägevate meeste veetud Eesti korvpalli “kuldse põlvkonnaga” – ja kaotasid.

Selle vägeva vastasseisu auks kannabki näitus nime “Gigantide duell”. Näitus pakub lisaks eelpoolmainitud võidumängule ülevaate teistestki Eesti-USA mängudest, alustades kohtumisega Berliini olümpial ja lõpetades heitlusega 1979. aasta üleliidulisel rahvaste spartakiaadil Vilniuses. Lisaks mänguülevaadetele avab näitus ajastut puudutavat tausta, kirjeldab 1970. aasta turniiri korraldamisega seonduvat ning selgitab USA olümpiameeskonna koostamise põhimõtteid.

KES SAAB GEORG HACKENSCHMIDTI RAAMATUAUHIINNA?

Alates 7. märtsist on kõigil olnud võimalik osaleda aasta spordiraamatu rahvahääletusel. Tänavu selgub kolmas Georg Hackenschmidt raamatuauhinna võitja. Auhinna panid ühiselt välja Eesti Spordimuuseum ja Eesti Olümpiaakadeemia ning selle võidab raamat, mis parimal moel räägib spordist, spordi mõttest, ausast mängust ja liikumise rõõmust. Auhinnasaaja valitakse välja kõigi nende eestikeelsete spordiraamatute hulgast, mis ilmusid Eestis esmakordselt 2013. aasta jooksul. Raamatuauhinna nominentidega saab tutvuda spordimuuseumi kodulehel.

Kuigi auhinnasaaja otsustab žürii, on valiku tegemisel võimalik kaasa rääkida igal inimesel. Nimelt toimub parima raamatu selgitamiseks ka rahvahääletus, millel on võimalik osaleda kas internetis või kohapeal Eesti Spordimuuseumis. Rahvahääletus kestab veel kuni kella 9.00ni reedel, 4. aprillil. Rahvahääletuse tulemused annavad hiljem ühe võrdse hääle žürii lõpphääletusel. Raamatuauhinna võitja kuulutatakse välja Eesti Olümpiaakadeemia täiskogul Tartus 11. aprillil.

PÄRNUMAA XIX SPORDIAJALOO PÄEV

Urmas Saard

Tavapäraselt Pärnu Ingerisooime Seltsi majas 14. märtsil aset leidnud Pärnumaa spordiajaloo päev algas traditsioonilise mälestushetkega, kui meenutati ligi kahtekümnet eelmisel aastal lahkunud Pärnumaa sportlast. Künla süütasid Henno Sepp ja Vambola Remmel, kes laulis „Puhake, paremad pojad. Pärjatud olgu te kalm...“ Priit Neemel oli iga lahkuja kohta öelda midagi iseloomustavat või siis ka mõni isiklik meenutuskild.

Spordiajaloo päevast osavõtjad saalis. Esireas istuvad (vasakult) Priit Neeme, Henno Sepp, Enn Hallik, Vambola Remmel, Heldor Käärats ja Valli Koplus.

Nukramatele hetkedele järgnesid rõõmsamad. Pärnumaa Spordiliidu töötaja Kaiu Kustasson õnnitles kahte väarikasse ikka jõudnud juubilari. Raamitud juubeliõnnitlused numbriga 80 said Valli Koplus ja Heldor Käärats. Valli Koplus on alati hea seisnud ajaloopäevadel laua katmise eest ja nii ka seekord. Heldor Käärats ütles õnnitluste järel: „Olen sikutanud kangi, maadelnud, mänginud malet, võrku, korvi, teinud kergejõustikku. Kokkuvõttes öeldakse ju minusuguse kohta – spordipoiss!“ Lauale osavõtjatele vaadata laotatud Kääratsi kodulooliste uurimuslike tööde kõrval võis näha ka väärtuslikemaid tunnustusi temale. Silma hakkas Juan Antonio Samaranch'i allkirjaga paber. Sellega tunnustas omaaegne ROK-i president Heldor Kääratsi tööd Eesti raskejõustiku edendamisel.

Siis sai sõna Pärnu Postimehe spordiajakirjanik Enn Hallik, kes rääkis oma muljetest Sotši taliolümpiamängudelt.

Enn Hallik käis spordiajakirjanikuna olümpiamängudel 12. korda. Ta ütles, et sama palju on käinud olümpial tööl veel tema hea sõber Tiit Lääne. Teised Eesti spordiajakirjanikud vähem. Legendaarne Toomas Uba 11, Gunnar Hololei 10 korda jne. „Võite küsida, kuidas see on õnnestunud? Eks ta ole ikka enda ettevõtmine,“ rääkis Hallik, kes näiteks Moskva olümpiale oli pääsenud tollaegse Pärnu linnapea Jaak Saarniidu abil ja vahendamisel. Kui teised ajakirjanikud on olümpiatel saanud olla teatud aja ja seejärel vahetunud või asunud oma ülesannetes kusagil kindlates paikades, mis pole võimaldanud alati

viibida mängude alguse ja lõpetamise pidustustel, siis Pärnu spordiajakirjanik on saanud kõigil kordadel olla alguse ja lõpetamise juures. „Alguses, alates Atlantast ja Lillehammerist oli suhteliselt lihtne leida sponsoreid, kelle toetusel võis olümpiale minna. Need olid head ajad, kui ei olnud sõiduraha leidmisega probleeme. Nüüd oleme jõudnud niikaugemale, et sellel olümpial käigu eest maksin ma ise. Tasusin 2000 eurot selleks, et minna tööle ja kirjutada lehte,“ jutustas Hallik, kes arvas, et seekordne reis jääb ka viimaseks. Rio de Janeiro võib küll olla ahvatlev, aga ei pruugi enam jõukohaseks osutuda ja pealegi polnud ta kindel, kas toimetus selleks ajaks 65-ks saavat ajakirjanikku üldsegi oma leival veel peab.

Spordist rääkis ajakirjanik vähe ja keskendus kõigele muule, mida märkas. Turvakontroll oli tema hinnangul ülimalt kõrgele tasemele viidud. Seda kinnitas ta konkreetsete näidetega, mis panid iga kuulaja tema sõnu ilma kahtlusteta uskuma. Korralduslikult ei olnud tal suures plaanis venelastele midagi ette heita, pigem jagas ta kiitust. Siiski tekitas mõnegi seiga kirjeldamine küsimuse, kas jutustaja rääkis üksikutest negatiivsetest ilmingutest ilmse üleolekuga ja ei lasknud ennast pisiasjadest häirida või rääkis neist humoorikas neutraalsuses, et jätta järelduste tegemine kuulaja otsustada. Kui Hallik rääkis mõne pistikupesa puudumisest, kraanist üksnes kuuma vee voolamisest või mõnest muust ebamugavusest, siis ei teinud ta sellepärast pahandavat märkust. Selle asemel kiitis venelasi, kes reageerisid iga puuduse ilmnemisele äärmise tähelepanu ja operatiivsusega. Kui vaja, lammutati vannituba hetkega laiali, kui oli vaja täiendavat võtit, ilmus meister südaöötunnil ukse taha. Kõik laabus vigade kõrvaldamisel rahuldavalt ja nädalapäevad enne Sotšist lahkumist sai toas telerist isegi pilti näha.

Enn Hallik (vt foto) kiitis osaliselt jõesängis kulgevat raudteed, mille all suurem osa aastast vett peaaegu ei voolagi. Raudteel liiguvad koguni paremadki rongid kui meie uued Stadlerid. Varem kasutuses olnud Adleri-Sotši ja Esto-Sadoki vaheline mitmetunnise teekonna pikkune ja südant pöörutama ajav maantee õgvendati olümpia toimumise ajaks nii lühikeseks, et nüüd kulub vahemaa läbimiseks aega kõigest pool tundi.

Ülivõrdes ja väga elamuslikult kõneles Hallik Esto-Sadoki külas asuvast Anton Hansen Tammsaare majamuuseumist. Ta tunnustas juhataja Diana Orav-Gubareva tööd. Muuseumi asutajat Ants Paju mäletatakse hästi ja temast kõneldakse üksnes head. Õnneks ei lükatud kogu ajaloolist eestlaste asundust buldooseriga maatas ja endised majad on säilinud uute kõrgete hoonete vahel.

Hallik tõi viimaselt olümpialt kaasa ka mõned suveniirid ja meened, mida spordihuvilised võisid näha ja katsuda. 100 rubla, mille väärtus on paar eurot, kinkis ta mitmete kogude omanikule Henno Sepale.

JAAN JAAGO TUBAMUUSEUM

Daimar Lell

15. märtsil avas Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskus Luunja raamatukogu ruumides Jaan Jaagole (1887–1949) pühendatud muuseumitoa, mis valmis koostöös Eesti Spordimuuseumiga.

Tubamuuseumi sissepääsu ees linti lõikamas Jaan Jaago pojapoeg Jaan ja spordimuuseumi direktor Daimar Lell, seda jälgib kahekordne maailmameister August Englas (vasakul), linti hoiab Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuse direktor, nüüd siis ka Jaan Jaago tubamuuseumi direktor Toomas Aru

Aastakümnete jooksul on nii Luunja vallas tegutseval maadlusklubil Jaan kui ka valla asutustel säilinud palju kultuuri- ja spordiajalooliselt olulist materjali maadlusest ja Jaan Jaagost. 2012. aastal koostas Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskus rahvusvahelise tuntusega elukutselisest maadlejast Jaan Jaagost ülevaatliku fotonäituse. Nii tekkiski kultuurikeskusel, vallavalitsusel, maadlus-

klubil Jaan, Luunja raamatukogul ja Jaan Jaago sugulastel idee koguda see materjal kokku ning tutvustada seda nii Luunja kogukonnale kui külalistele. Ettevõtmises osales ka Eesti Spordimuuseum, kelle kogudest on Jaan Jaago tubamuuseumisse jõudnud ligi 30 eksponaati. Lisaks võib muuseumitoas (vt fotod) eksponeeritu seast esile tõsta Jaan Jaago lapselapse Jaan Jaago erakogust kingitud rahvusvahelistel võistlustel teenitud Jaago aulinte aastatest 1920-1940.

Samal päeval, 15. märtsil toimusid Luunja keskkoolis ka rahvusvahelised, arvult juba 37. Jaan Jaago mälestusvõistlused kreeka-rooma maadluses.

Jaan Jaago 37. mälestusvõistluste võitjad koos maadlusveteranide ja võistluste organisaatoritega

SPORDIDOKUMENTAALFILMID

Tartus nädalapäevad väldanud festivali "Maailmafilm 2014" raames oli 17. märtsil Tartu Elektriteatris võimalik vaadata spordidokumentaalfilme. 2014. aasta on Eestis liikumisaasta, mille eesmärgiks on spordi ja liikumise tähenduse laiem teadvustamine ja sügavam mõtestamine. "Maailmafilmi" korraldajad tulid

liikumisaasta korraldajatele spordifilmide eriprogrammiga igati sobilikult appi. Koostöös Eesti Spordimuuseumiga koostatud festivali eriprogrammina jõudis vaatajate ette läbilõige Eestis valminud põnevamatest spordialastest dokumentaalfilmidest.

Filmid, mis on valminud aastatel 1976–2012, annavad aimu sellest, kuidas ühiskond, inimene ja sport on eri aegadel suhestunud ja mil moel on seda suhet tõlgendanud filmitegijad. Ekraanilt nägi hulganisti omaaegseid ja tänaseid spordiinimesi ning huvilised said meeldiva võimaluse võrrelda meie teenekate spordifilmitegijate (Andres Sööt “Sportlik sajand” ja “Vennaskond”, Peep Puks “Heerosed” ja koos Hans Roosipuuga “Tiim”) käsitlusi uue põlvkonna tegijatega (Steiv Silm “Fänn” ja Taavi Arus “Töö käib!"). Ajad muutuvad, küllap siis ka meie arusaamad spordist. Seda aitasid filmide vaheaegadel lahti mõtestada nii filmide tegijad Andres Sööt ja Peep Puks kui ka sporti sügavuti tundvad Toomas Savi ja Tiit Karuks.

Andres Sööt

Tiit Karuks

SADA AASTAT TENNIST FILMIS

Filmi «Eesti Tennis 100» pidulik esmaesitlus toimus 27. veebruaril Tallinna teletornis. 18. märtsil oli selle esitus festivali "Maailmafilm" raames ka Tartus, Eesti Spordimuuseumis.

*Estfilm Productions*is toodetud filmi režissöör on Peeter Simm (*fotol paremal*), operaator Arvo Vilu, peaproductsent Karmo Kaasik ning stsenaarist ja ekspert tennise ajaloo osas Jaak Ulman (*fotol vasakul*). Film sisaldab arhiivimaterjale ja lavastusi, samuti intervjuusid Eesti erinevate ajastute tippmängijate ja treeneritega. Vaatajaid oli küll vähe kohale tulnud, kuid kõik olid arvamisel, et tegemist on õnnestunud ja huvitava tenniseajaloo käsitlesega.

Peale filmi vaatamist sai kuulda põhjalikku ja värvikat ülevaadet filmi sündist ja tegemistraskustest filmi autorilt Peeter Simmilt, kelle juttu täiendasid Jaak Ulmani kommentaarid.

TALLINNA OSAKONNA SELTSIÕHTU KOOS MATI TALVIKUGA

Rein Järva

Tallinna osakonna seltsiõhtul oli 18. märtsil külas Mati Talvik (*vt foto*). Mees, kes meile kõigile tuttav teleekraanilt. Mitte aga kõik, isegi meie seltsi liikmed, ei tea, et tegu on noorpõlves kergejõustiku hüppealadel arvestatavaid tulemusi näidanud mehega. Üle poole sajandi tagasi kauguses 6.97 ja kolmikus 13.68 olid tollal päris korralikud tulemused. Huvitav on sirvida 1959. ja 1960. aasta kehakultuurlase aastaraamatuid. Eesti koolinoorte esivõistlustel 1959.oli kaugushüppes Talviku (17-aastane) tulemusest 6.36 eespool vaid tulevane kümnevõistluse olümpiahõbe Rein Aun 6.67-ga. Aasta hiljem aga edestas esikohale tulnud Talvik (18) 6.56-ga tulevast NSV Liidu meistrit tõkkejooksus Kalju Jurkatamme (6.47). Paraku võttis ajateenistuse järel elu teise suuna ja Mati pühendas ennast rääkiva ja hiljem pilti näitava ajakirjanduse rüppe. Täiskasvanute klassis jäi sporditegevus tagaplaanile.

Esimene spordipisiku sai kümneaastane poiss hinge Rocca al Mare pioneerilaagris 1952. aasta suvel, kui ta koos tulevase kunstniku Jaan Klõšeikoga kuulas iga päev Soome raadiost legendaarsete radiohäälte Pekka Tiilikaise ja Paavo Nopose olümpiareportaaže. Tundub, et kas mitte äkki siit ka raadiopisik külge ei jäänud, mis hiljem telesse üle kandus? Aastaid hiljem tõi Gunnar Hololei Mati Eesti Raadiosse. Esimene spordireportaaž staadionilt läks untsu. Noor reporter tegi heli seadistamisel kogenematuses vea (häääl vaevaline!), mille aga nupumehe Jüri Milleri nõuandel parandas niimoodi, et tegi „kordusreportaaži“ pargis, kus taustaks olnud linnamelu asendas staadionikära. Kuulaja ei taibanud pettust. Seejärel tegi kaks aastat järjest Balti velotuuri reportaaže ja oli ka 1962. aasta kiirisutamise MM-ilt Moskvast Eesti kuulajatele võistluste kohaletooja. Tegi reportaaže ka koos hilisema korüfee Toomas Ubaga, algul Erich Veetõusme mälestusvõistlustelt kergejõustikus ja

siis ka taustarääkijana jäähokivõistluselt. Üks eredamaid mälestusi oli Matil nõ sajandi maavõistluselt Eesti-Soome kergejõustikus 1963. aastal Tartust, kust ta võistluse dramaatika ka meie kodudesse tõi.

Seejärel sai spordireportaažide aeg täis. Tulid kümned ja kümned uued teemad kuni tänaseni välja, mil sarnaselt meie liikmeile, tunneb ta huvi Eesti ajaloo vastu ja toob oma lugudega kaugeid aegu meile lähemale. Vaid korra, episoodiliselt, tõi ta 2006. aastal Torino OM-i päevil meieni spordisõnumeid.

Mati Talvikul oli palju huvitavaid meenutusi oma kirevast elupagasist. Hea sõnaga meenutas ta paljusid häid kolleege raadio- ja telemajast. Lõpetuseks, nähes kui palju tuttavaid ja lugupeetavaid inimesi meie seltskonnas on, avaldas ta soovi meie seltsiga liituda.

Seltsiõhtu lõpetuseks kontrollisime oma liikmete teadmisi spordist. Seekordsed mälumängu küsimused oli koostanud Tõnu Sõlg.

JÄTK MULGIMAA SPORDIAJALOOLE

Ille Palm

Spordiajaloo päevast osavõtjad saalis

Esmaspäeval, 24. märtsil toimunud Viljandi 8. spordiajaloo päeval olid spordisõbrad kutsutud osa võtma arutelust Viljandimaa spordiajaloo kolmanda köite koostamise üle. Teatavasti on juba ilmunud "Viljandimaa spordiloost kuni 1945. aastani" (2001) ja "Viljandimaa spordiloost: 1945–1965" (2011). Kolmas osa hõlmaks ajavahemikku 1966 kuni 2000.

Maakonna spordiajaloo jäädvustamise eest seisev Ilmar Kütt – praegu maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja, andis ülevaate valmisolevatest materjalidest. Motospordi ajaloo seisust rääkis Aivar Kaljusaar,

võimlemise materjalide kogumise käigust Riina Luksepp ja lauatenнисest Peeter Allikoja. Elmar Mutle pani südamele, et uues osas saaksid välditud eelmistes

ilmnenud sisulüngad. Ilmar Kütt (*vt foto*) tundis muret, et just laiemate ja Viljandimaal edukate alade, nagu näiteks kergejõustiku ja suusatamise ülevaated selle perioodi kohta on seni tegemata ja tegijaid pole ka sugugi lihtne leida. Püüdes võimalikke autoreid igati innustada ja üles kutsuda, rõhutas Ilmar Kütt ka korduvalt veel elavate inimeste mälestuste kogumist ja nende avaldamist, mis elavdaks raamatut, kutsuks lugema ja oleks ka noortele huvitav. Ta teatas ka, et veel enne suve on plaanis järgmine

kokkusaamine samal teemal. Kasulikke näpunäiteid tööks andsid eelmiste osade koostaja Tiit Lääne ning spordimuuseumi töötajad Aime Pärnakivi ja Enn Mainla.

Seejärel jutustas Tiit Lääne oma muljeid Sotši olümpiamängudelt, näitas vastavaid trükiseid ja vastas küsimustele.

ERIKA SALUMÄE TORFEED SPORDIMUUSEUMIS

Daimar Lell

26. märtsil kinkis Eesti Olümpiakomitee president Neinar Seli Eesti Spordimuuseumile trekirattur Erika Salumäe 1988. aasta Souli olümpiamängude kuldmedali. Salumäe olümpiakuld leidis koheselt koha muuseumi püsinäitust täiendaval väljapanekul (*vt fotod*), milles heidetakse pilk ümmarguselt 25 aasta

tagustele pöördelistele spordisündmustele Eesti ajaloos – Souli olümpiavõitjate sinimustvalgete lippudega vastuvõtt, Eesti Olümpiakomitee taastamine, mälestusväärsed võidud nõukogude aja lõpust ning taasiseseisvunud Eesti riigi esimesed unustamatud olümpiasaavutused.

Lisaks Souli olümpiakullale saab vaataja tutvuda veel mitmete Erika Salumäe sportlasteed meenutavate esemetega – medalite, võistlusvarustuse ja meenetega. Kõik eksponeeritavad esemed osteti mitmete ärimeeste poolt Eestimaale tagasi möödunud aasta novembris Londonis toimunud oksjonilt.

Erika Salumäe esemete ja auhindade väljapanek jääb spordimuuseumi püsinäitusel avatuks 22. juunini.

TEADMISEKS!

ESAS liikmetel on liikmemaksu (mis vastavalt üldkoosoleku otsusele on 4 eurot, pensionäridel 2 eurot aastas) ja toetusi on võimalik tasuda Eesti Spordiajaloo Seltsi **arveldusarvele nr. 10152001602002** SEB pangas või tuua/saata seltsi juhatusele Spordimuuseumi (Rüütli 15, Tartu 51007) kas seltsi esimehele Enn Mainla (7300754, 56497632, fax 7300763, E-mail: enn@spordimuuseum.ee) või Tallinna osakonna liikmetel oma osakonna laekurile. **Täname õigeaegselt tasutud liikmemaksu eest!**

□ □ □ □ □ □ □

**Täname Eesti Kultuurkapitali
seltsi tegevuse toetamise eest!**

□ □ □ □ □

**Kasutatud ESM kodulehel ilmunud materjale.
Fotod: Enn Mainla, Rait Männik, Elmo Riig, Urmas Saard,
Janne Salumäe, Kalle Voolaid ja Scanpix**

□ □ □

**Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr. 69
koostas ja toimetas Enn Mainla**